

A composite background image showing a snowy mountain range in the distance, a city skyline in the middle ground, and a coastal scene in the foreground with wind turbines, an offshore oil platform, and a ship. The sky is blue with some clouds and a small airplane is visible.

HAVBRUKSKONFERANSE NARVIK 7. SEPT. 2018

NARVIKS UTVIKLINGSPOTENSIALER INNEN HAVBRUK

Jørn Eldby

Adm. dir. SINTEF Nord AS

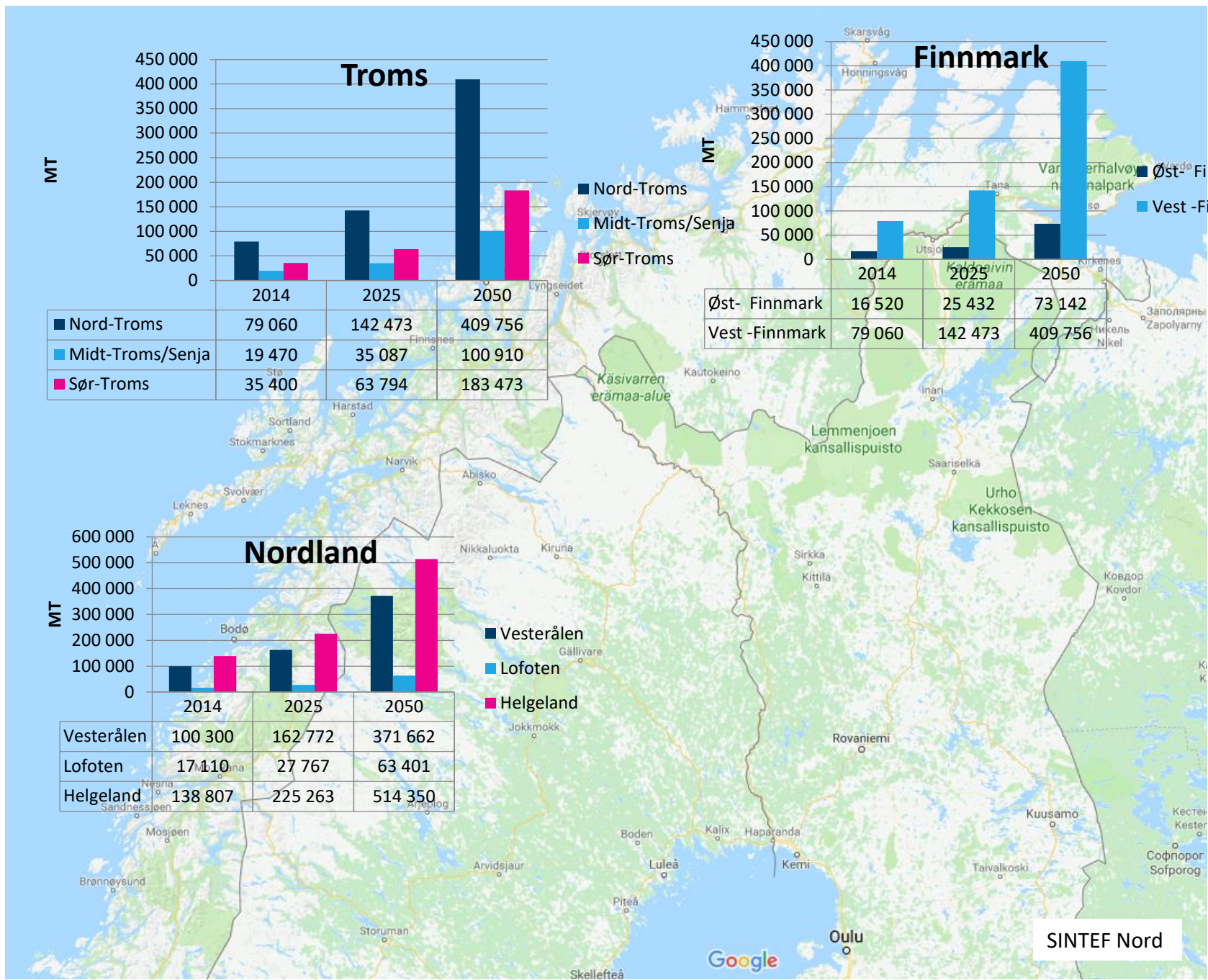
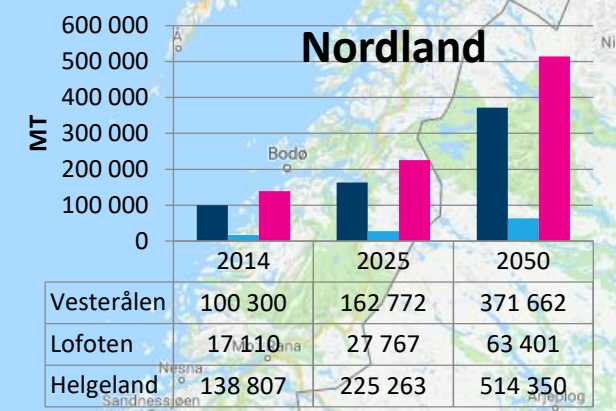
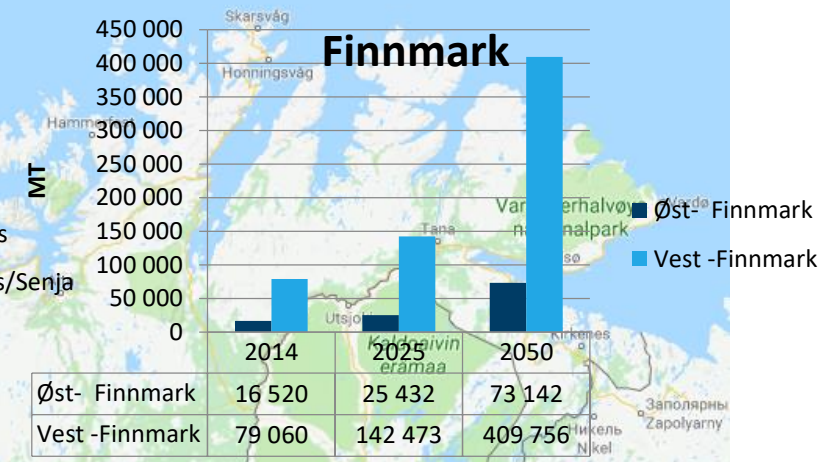
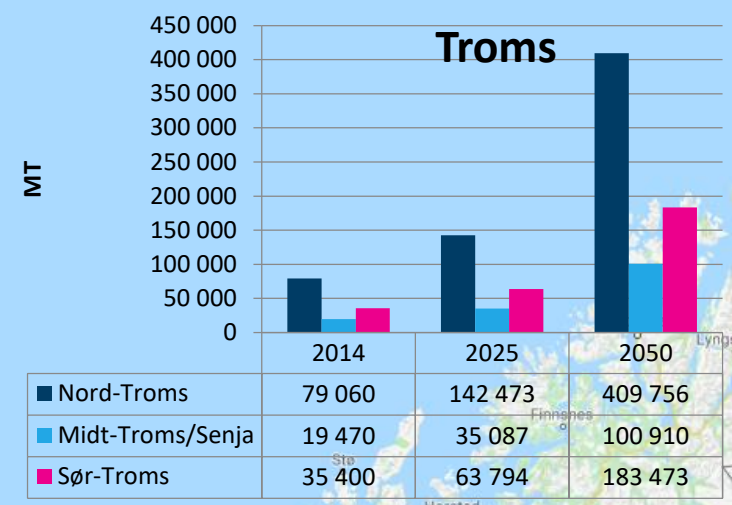
Bakgrunn

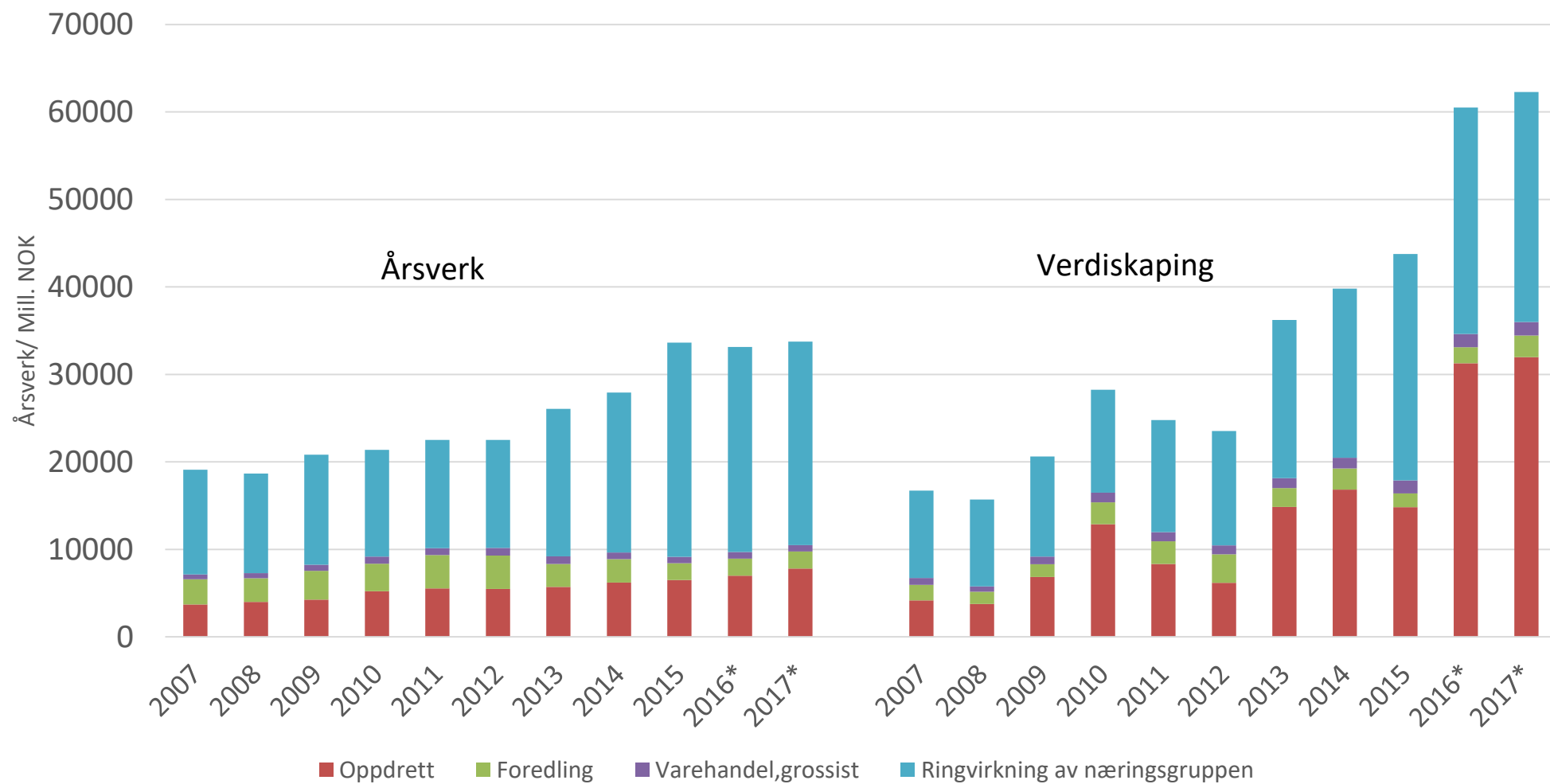
- I 2017 ble det eksportert 2,6 millioner tonn sjømat fra Norge, til en verdi på 94,5 milliarder kroner. Oppdrettsnæringen utgjorde 72% av denne verdien og 38% av volumet. Dette understreker viktigheten av å kunne levere ferske produkter til markedet.
- Det forventes en flerdoblet produksjon av norsk oppdrettsfisk der Nord-Norge har de beste forutsetninger for vekst, fra dagens 500.000 tonn til over 2 millioner tonn i år2050
- Sjømat fra nord bør i større grad transporteres direkte til markedene, fordi dette skaper bedre kvalitet (større ferskhet) og bedre konkurransekraft
- Dagens transportløsninger er ikke bærekraftige i forhold til den prognostiserte veksten, og bane må ta over for vei i større grad, da vei ikke har kapasitet til å møte den forventede veksten, verken trafikk- eller miljømessig.
- Det finnes potensialer for økt verdiskaping i nord gjennom økt lokal styring og foredlingsgrad

Forventet vekst frem til
År 2050

Fra dagens 500.000
tonn, til over 2
millioner tonn

Syssetting og verdiskaping havbruksbasert verdikjede

Ringvirkninger sysselsetting havbruk

- Nedgang fra toppen i 2015 skyldes økt direkte sysselsetting i havbruksnæringen. (ca 450/år), mens manglende volumvekst har medført utflating av ringvirkningseffektene de siste to årene.
- Ringvirkningseffektene er spredt over hele landet
- Rundt 800 leverandørbedrifter har leveranser til norsk sjømatnæring!

- 2015 1 : 2,7

- 2016 1 : 2,4

- 2017 1 : 2,2

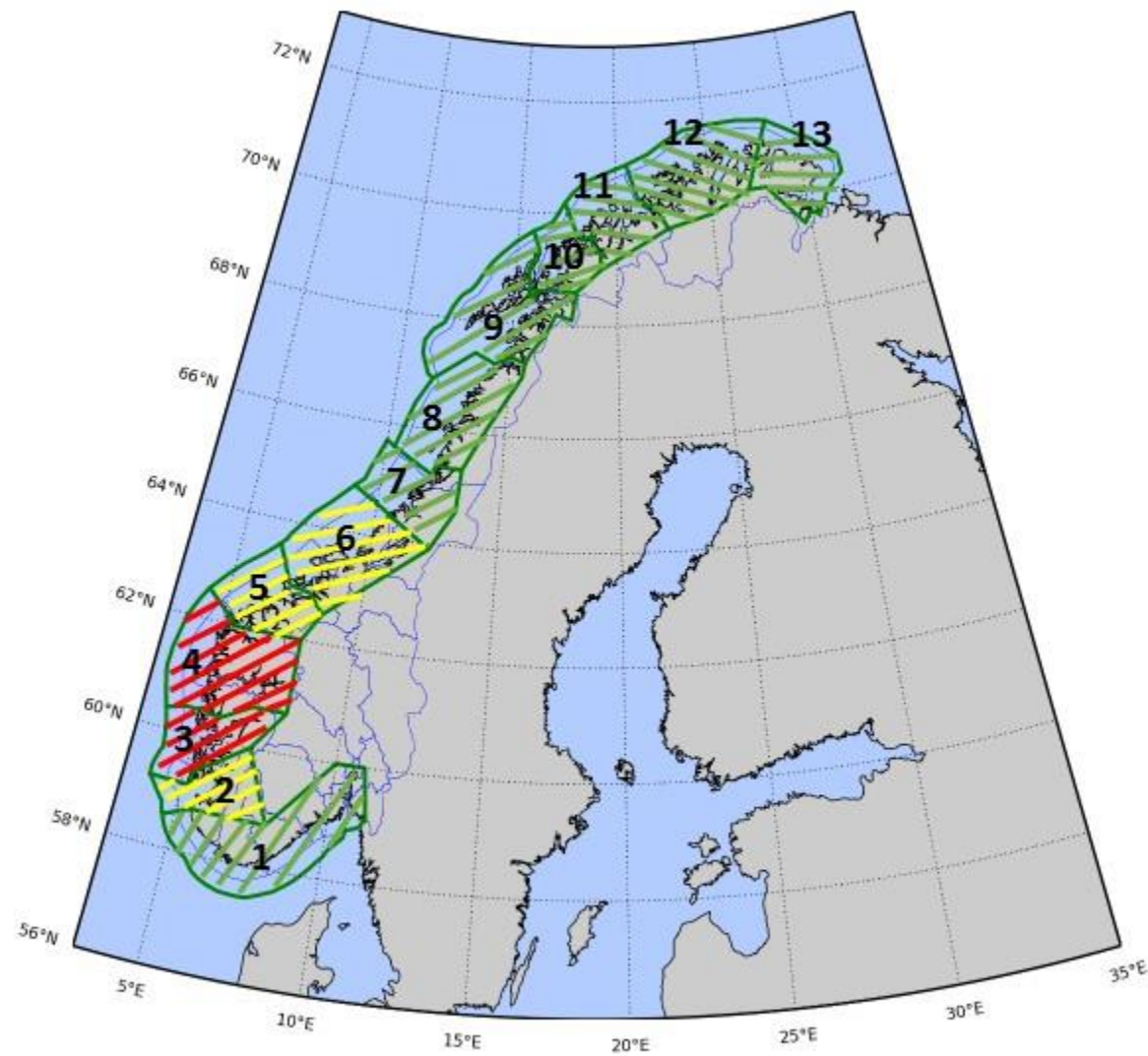
- Gj.snitt 2007 – 2017
1 : 1,8

Skattebidrag 2017 (Mill. NOK)

	Fiske og fangst		Havbruk	
	Kjerneaktivitet	Underleverandører	Kjerneaktivitet	Underleverandører
Personskatt	980	420	1 080	2 060
Selskapsskatt	1 330	520	7 110	5 110
Samlet skattebidrag	2 310	940	8 190	7 180

Nesten 5 x høyere skattebidrag fra havbruk sammenlignet med fiske og fangst

Trafikklyssystemet

Kilde: Ilaks.no

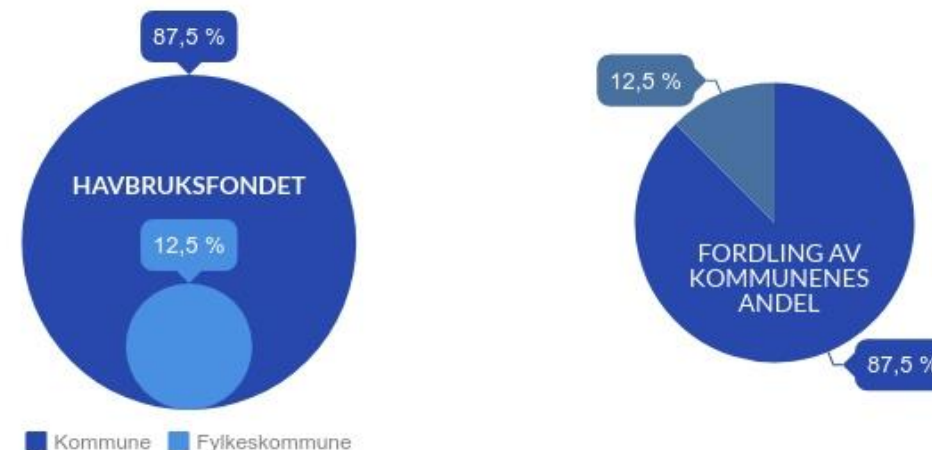
Havbruksfondet

- For kommuner som tilrettelegger for vekst i oppdretsnæringen
- Nye konsesjoner: 6% vekst (2% fastpris, resten auksjon)
- Utbetaling i 2018: 3,15 milliarder kroner

Eksempler (kilde:Troms Fylkeskommune):

Forventede utbetalinger fra Havbruksfondet i 2018 til kommuner i Troms:

Harstad	41,7
Skjervøy	41,3
Karløy	38,1
Tromsø	33,6
Ibestad	29,4
Lenvik	24,9
Tranøy	21,3

Kilde: FiDir

Regjeringen vil utrede og eventuelt foreslå en grunnrenteskatt på havbruk

Sykefraværet i Narvik kommune koster 36 millioner.....

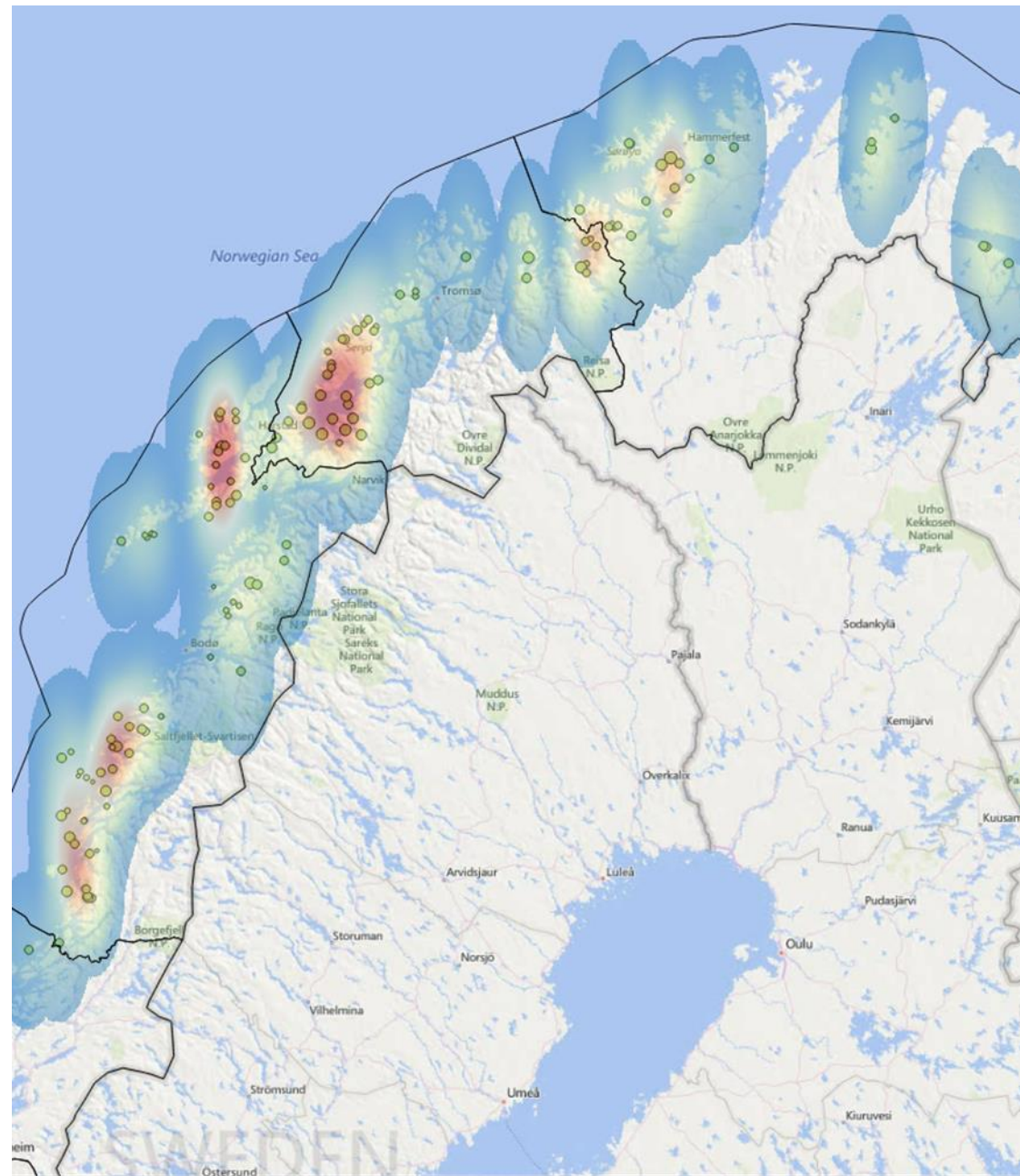

En smilende ordfører i Lenvik, Geir-Inge Sivertsen

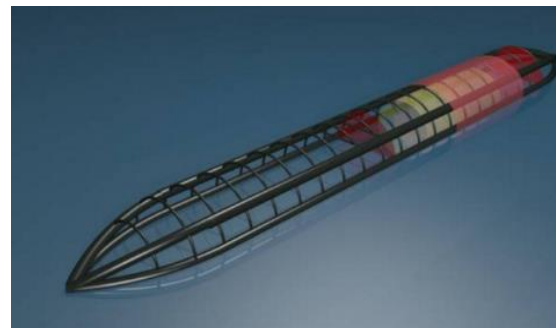
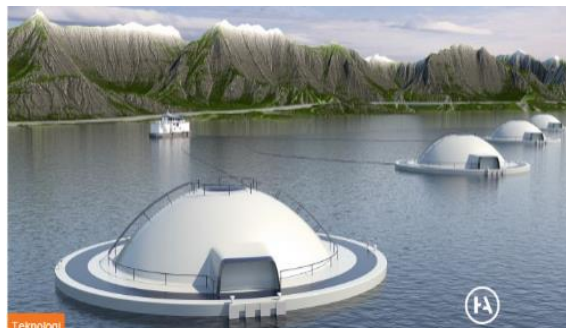
Klubben Næringspark, Senja

Salmar bygger nytt Lakseslakteri på Senja
Potensialer: 400 nye arbeidsplasser!

Utviklingskonsesjoner

Det søkes nå om tilnærmet 250 000 tonn gjennom utviklingskonsesjoner

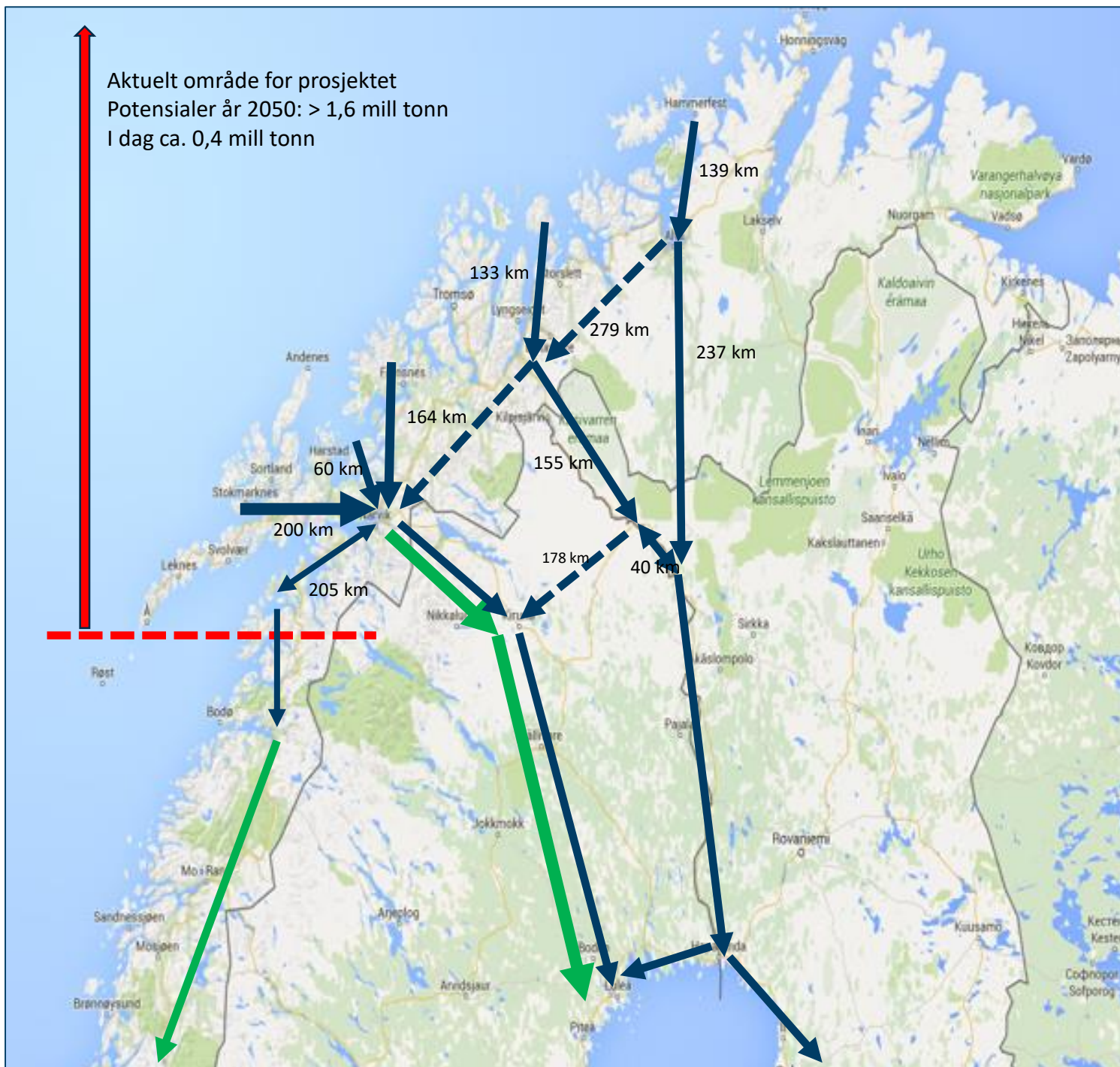
Transporter over Narvik

- Volumer
  - Totalt produseres 1,3 millioner ton laks i Norge
  - I dag 480.000 tonn fra Nord-Norge
  - Omkring 200.000 tonn over Narvik
- Potensialer i fremtiden
  - Produksjon av 5 millioner ton laks i 2050
  - Omkring 2 millioner tonn i Nord-Norge
  - 1 million tonn over Narvik

LOGiNOR

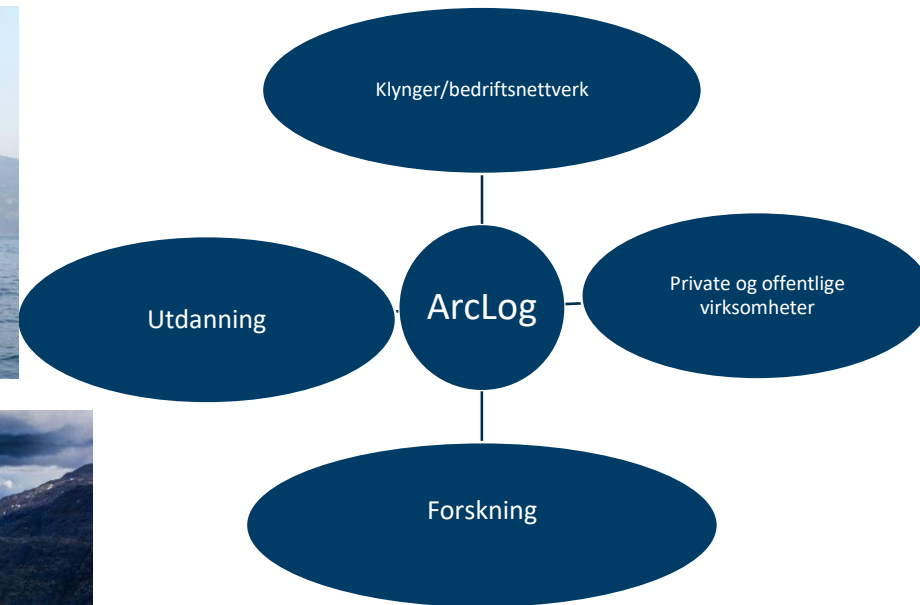
Aktuelt område for prosjektet
Potensialer år 2050: > 1,6 mill tonn
I dag ca. 0,4 mill tonn

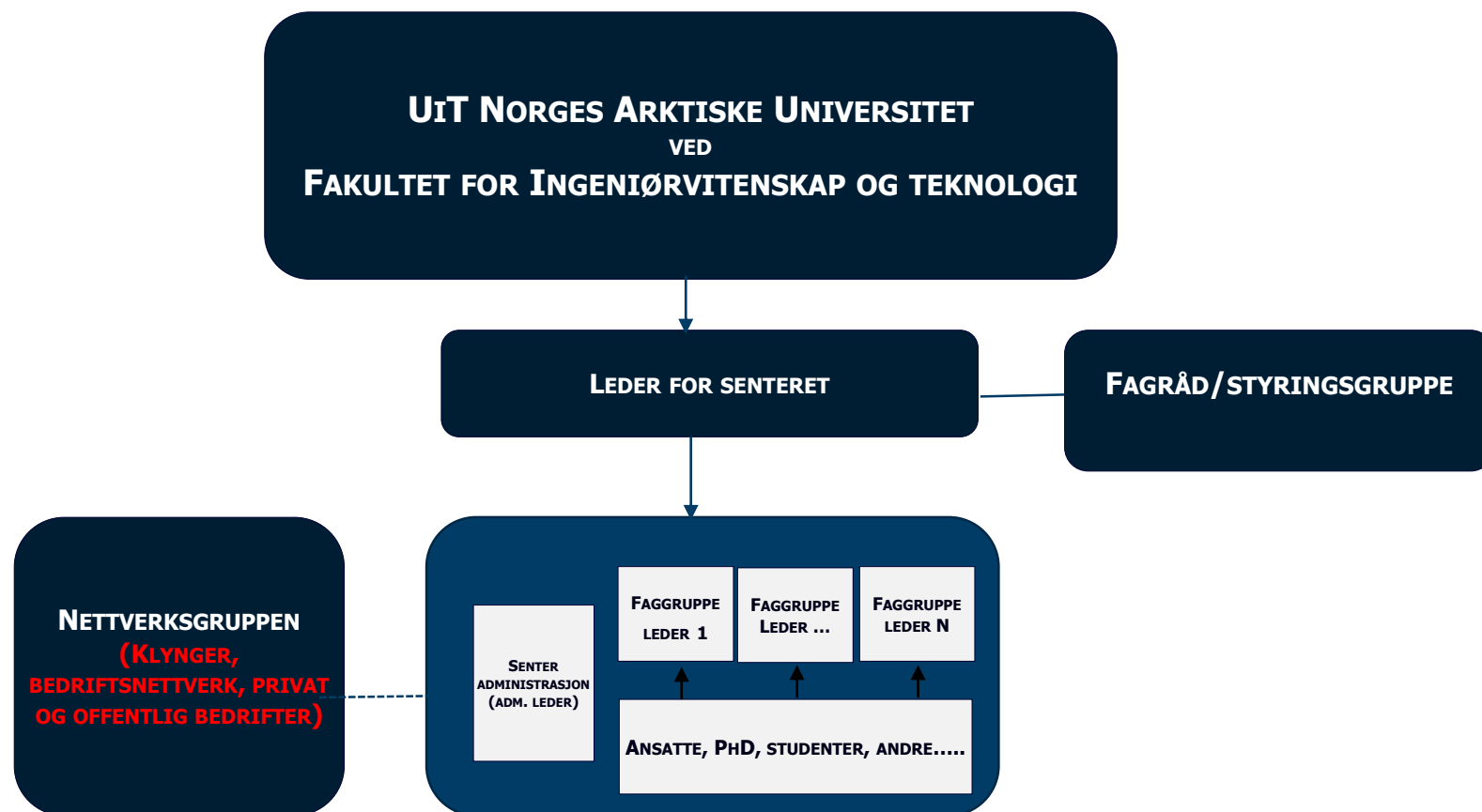
Forskningsatsinger – ArcLog;

Arktisk Senter for Logistikk (ArcLog)

- Nasjonalt ledende miljø innen sikker og bærekraftig logistikk i nord.
  - Kompetansesenter for kobling av akademia, forskningsinstitusjoner og relevante næringsaktører.
  - Målrettet forskning og utdanning for økt kompetanse og konkurransekraft

ArcLog organisering

Tilgang til arbeidskraft i havbruksnæringen

- **Dagens situasjon**

- Mye utenlands arbeidskraft
- 20% billigere
- Mye utskifting, blir i 1-3 år

- **Teknologisk utvikling gir økt krav til kompetanse**

- Manuelle operasjoner forventes redusert til 50%
- Maskinsyn og automasjon
- Større andel ingeniører og teknikere i produksjon

- **Fordeler for Narvik**

- Bysamfunn gir bedre forutsetninger for integrering
- UIT Campus Narvik

Dagens løsning:

TOG

Bærekraftig løsning med sjømat HUB i Narvikregionen:

Direkte transporter gir økt bærekraft og lavere transportkostnader

15

SINTEF

Dagens løsning:

FLY

Bærekraftig løsning med sjømat HUB i Narvikregionen:

21

SINTEF

17

SINTEF

Transport av laks

Transporter

Sjømat-HUB i Narvikregionen

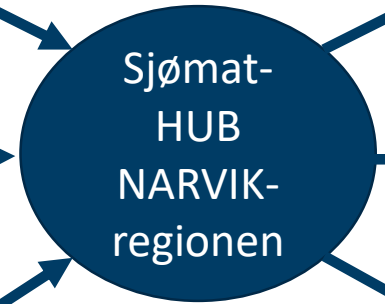
Brønnbåt fra merd

Bil fra slakteri

Pram fra slakteri

Fly direkte til marked

Tog direkte til marked

Bil til omlasting/marked

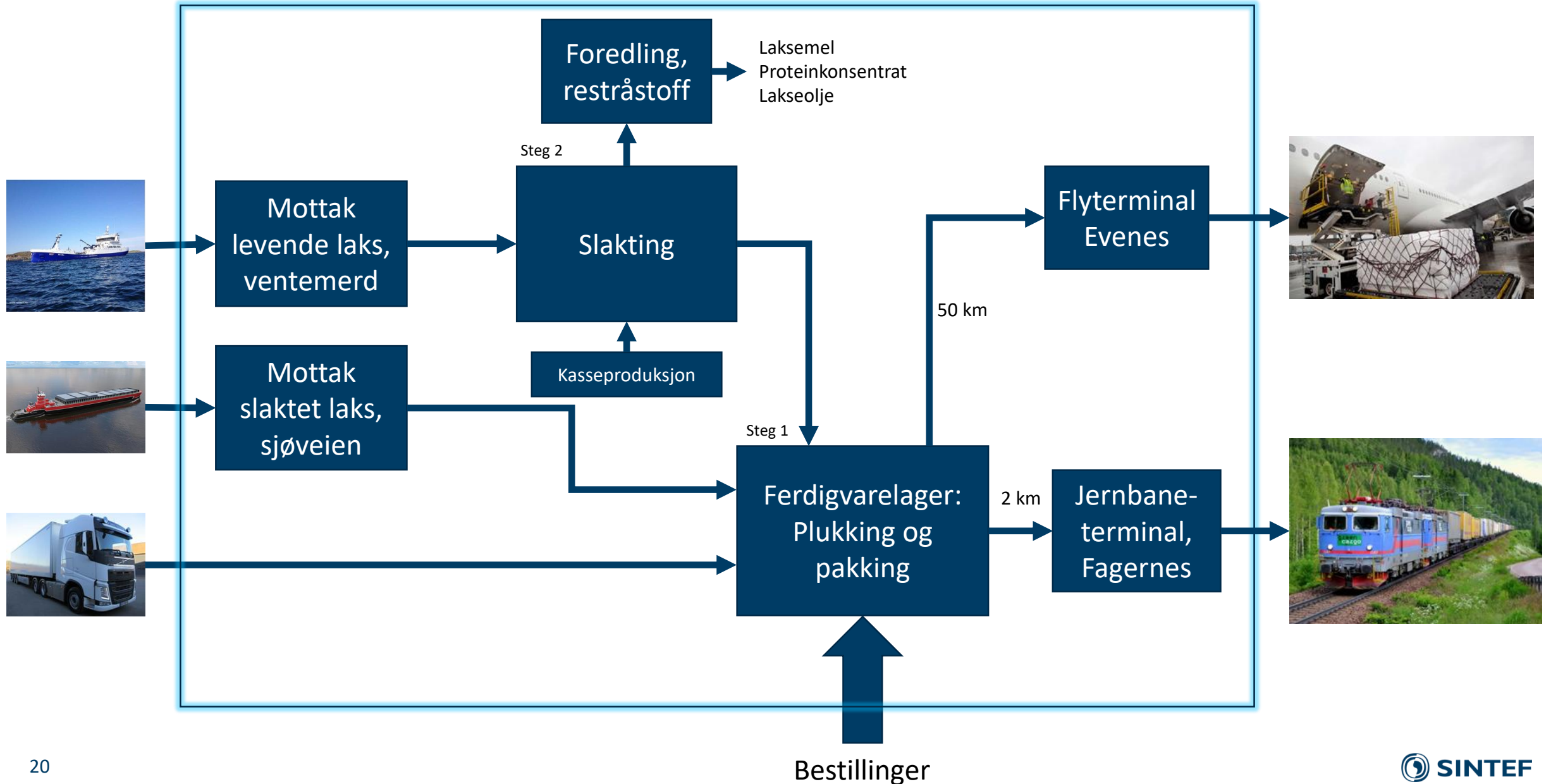

Prosjekter finansieret av

- Sjømatnæringen
- Futurum
- Narvik Havn
- Narvikgården

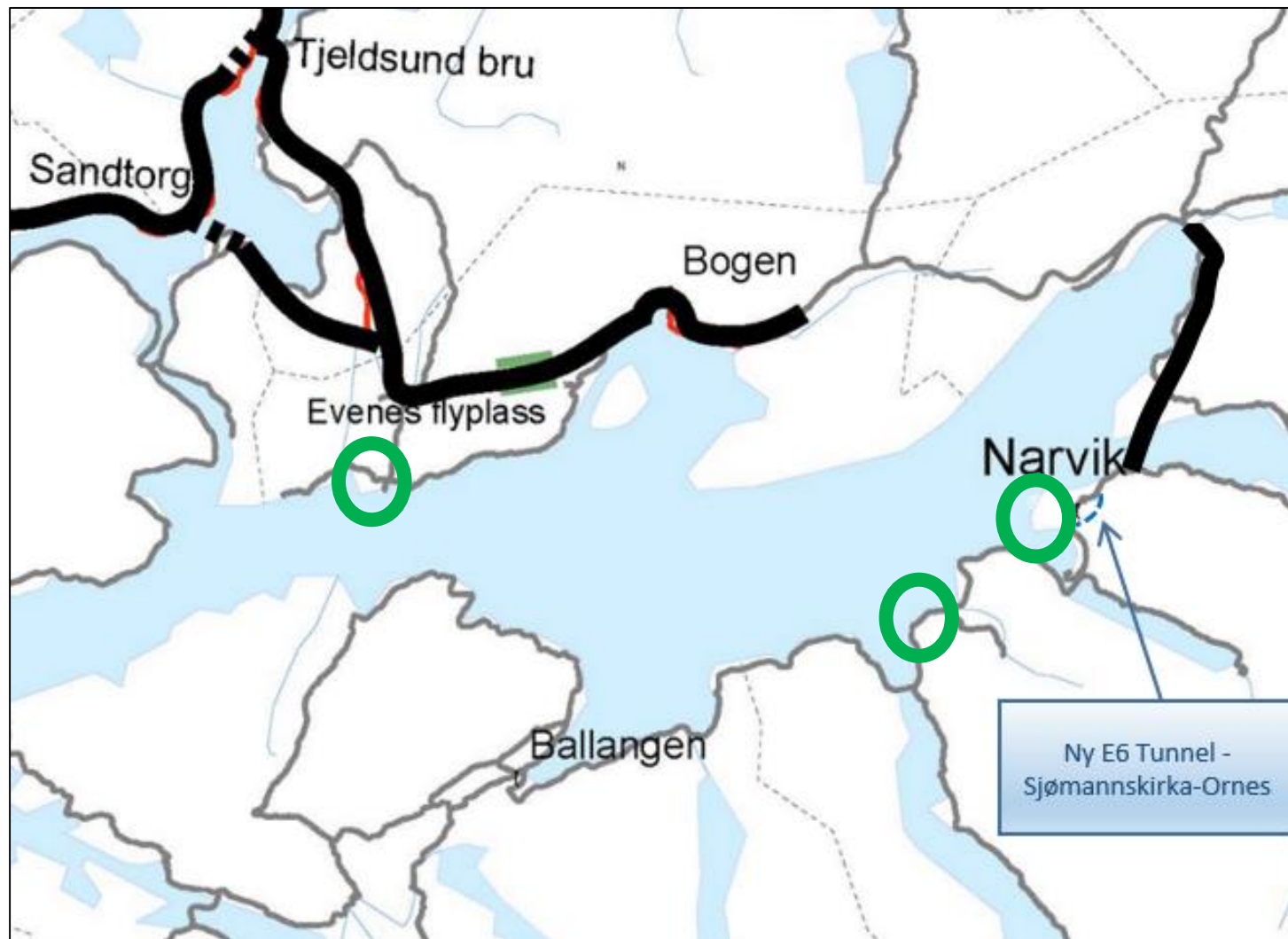
Sjømat-HUB Narvikregionen

Case: Framneslia

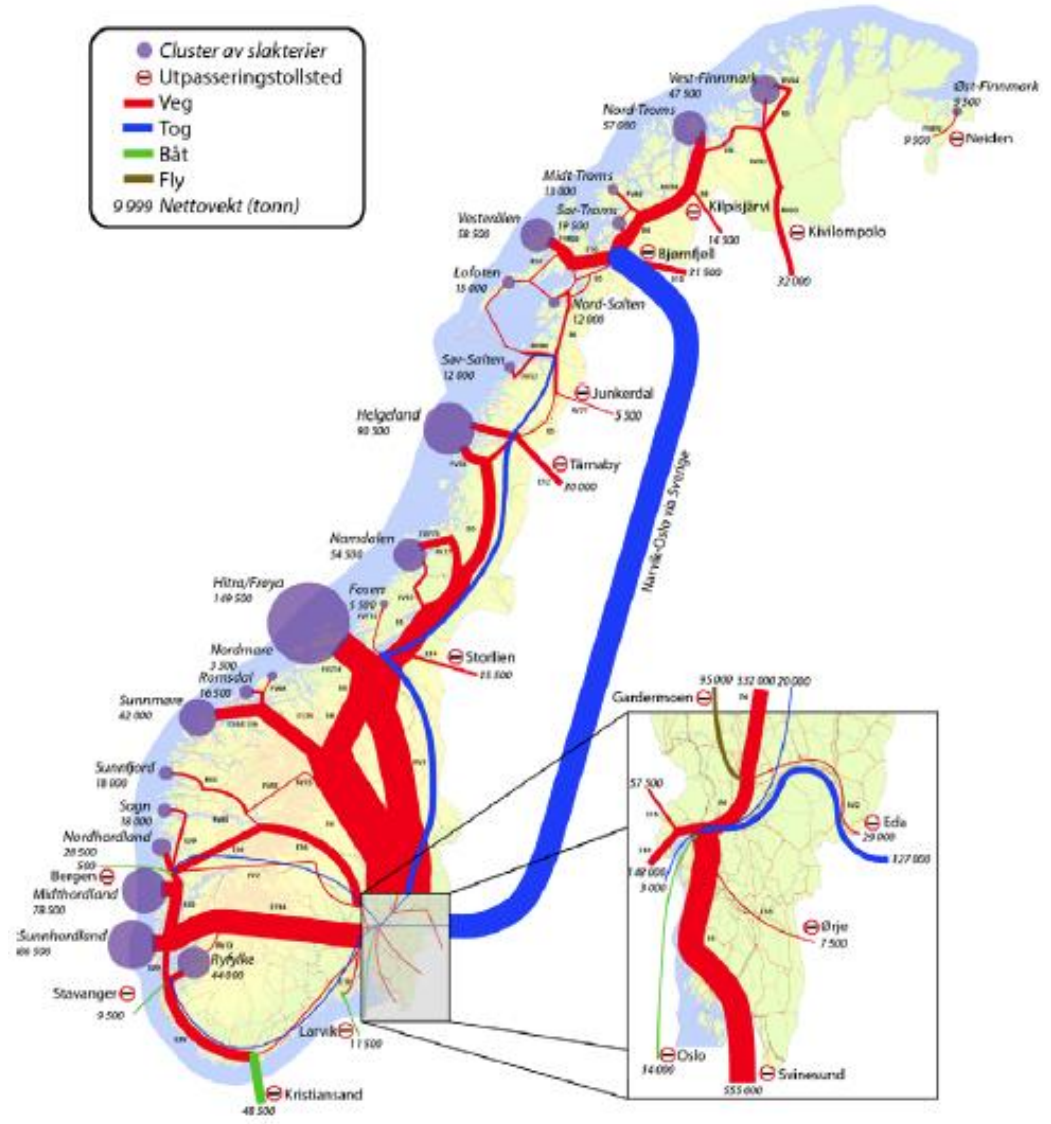

Mulige arealer for en fremtidig foredling av sjømat i Narvikregionen

Kriterier:

- Kort vei til jernbane/fly
- Tilgang til arbeidskraft
- Muligheter for utvidelse
- Infrastruktur:
  - Vei
  - Vann
  - El

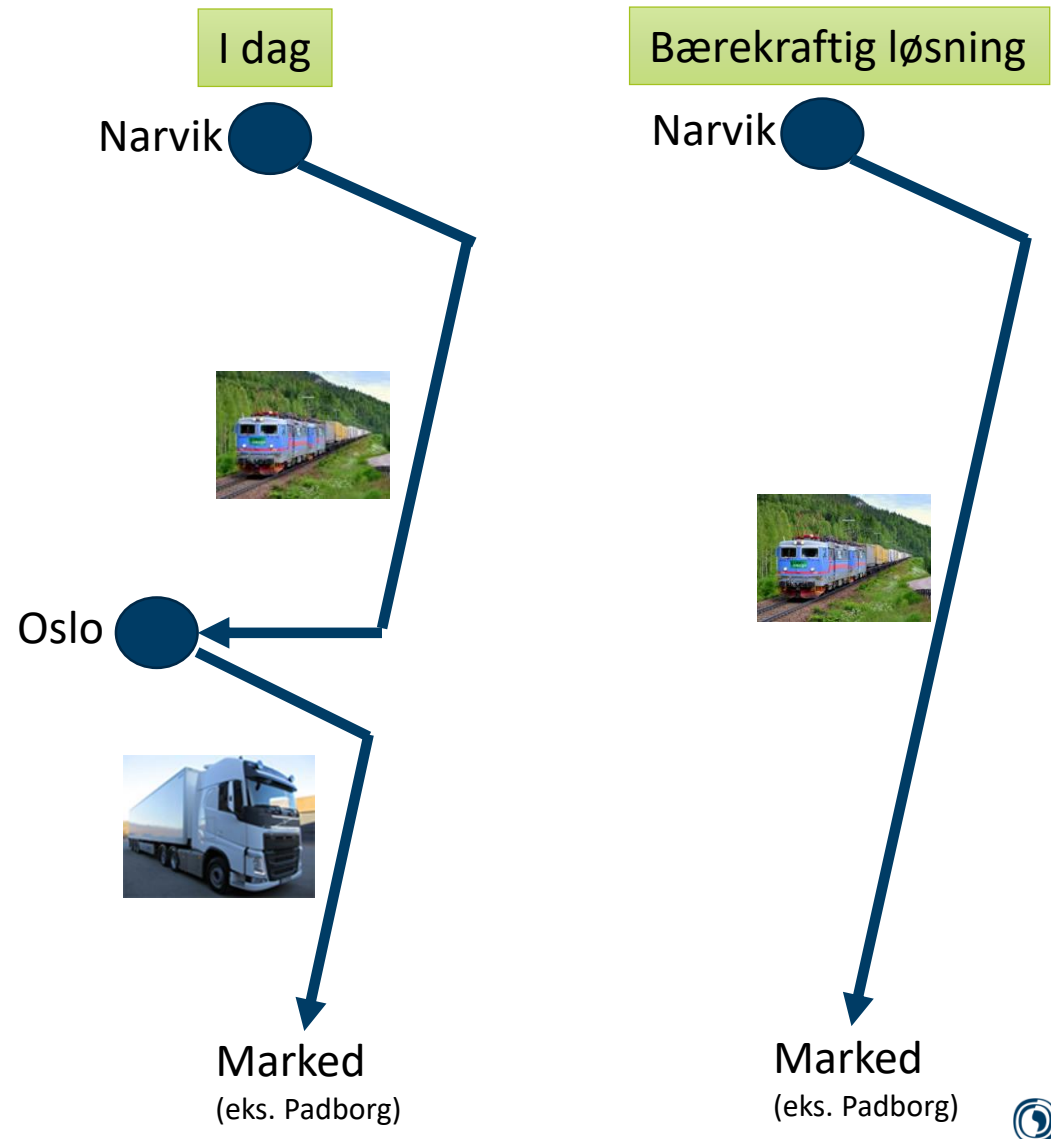
Kilde: Nord Universitet. 2013-tall

Laks går ikke på skinner ut av landet

Hver eneste dag lastes laks på tog i Nord-Norge, men de skal ikke til utlandet. Alle sammen havner i Oslo. Fra Oslo fortsetter turen med bil eller fly.

Kilde: IntraFish

Fossilfritt!

Ledetider Boulogne sur Mer	
<i>Bil/bane ARE fra Stokmarknes</i>	<i>Bil/Tog fra Narvik direkte</i>
Avgang Stokmarknes Mandag kl. 19:00	Avgang Stokmarknes Mandag kl. 17:00
Avgang Narvik tirsdag kl.01:00	Avgang Narvik Mandag kl. 23:00
Lossing Oslo Onsdag morgen kl - 08:00	Ankomst Malmø tirsdag kl. 23:00
Kjøring BsM – ankomst m 1 sjåfør fredag morgen?	Malmø – Antwerpen – onsdag kl. 23:00
	BsM – torsdag morgen

Fra 3,5 til 2,5 døgns transporttid!

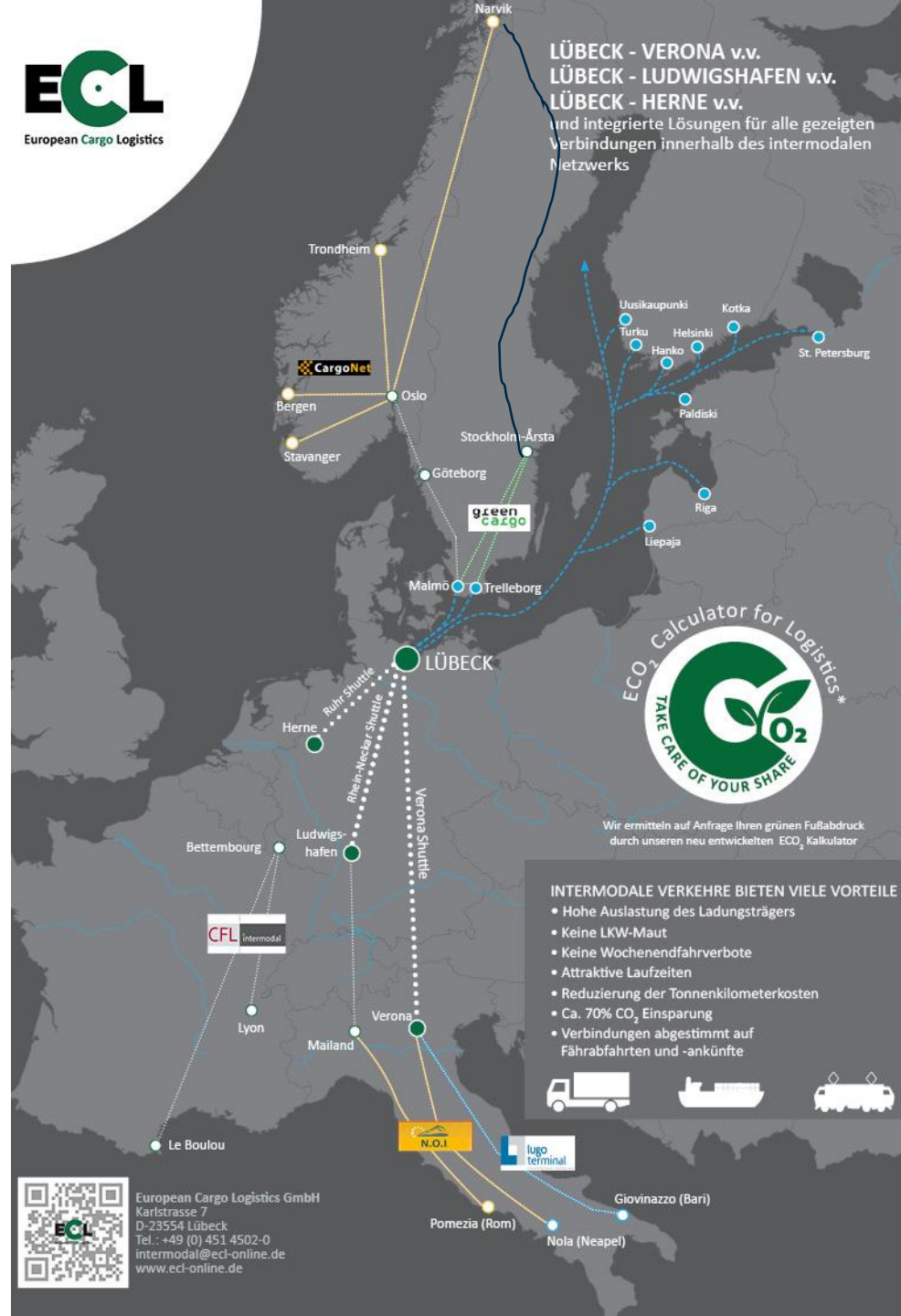

Fossilfritt!

Ledetider Italia	
Bil fra Stokmarknes	Bil/Tog fra Narvik – direkte til Italia
Avgang Mandag kl. 17:00	Avgang Mandag kl. 17:00
Ankomst Milano Fredag kl. 23:00	Avgang Narvik Mandag kl. 23:00
	Ankomst Trelleborg onsdag kl. 02:00
	Ferge Trelleborg – Lubeck Onsdag kl. 10:00
	Verona Shuttle Torsdag kl. 12:00
	(Avstand Verona- Milano er 160 km etter veien)

1,5 døgn raskere til markedet!

Fossilfritt fra slakteri i nord til kunder i Europa!

Fordeler

- Ingen omlasting i Oslo
  - Unngår
- Operasjonsovervåking; "Kontrolltårn"
  - 24/7 bemanning i Halsberg
- Flere møteplasser gir redusert risiko for forsinkelser:
  - Kortere tog (ARE: 750 meter, "Green Seafood": 630 meter)
- Høyere tilgjengelighet på materiell
  - Unngår frostproblemer grunnet omløp sør i Sverige
- Koblinger til linjer mot sentrale markeder i Europa

Bærekraftig "shuttling" av ferdigpakket laks mellom terminal, jernbane og flyplass

MAN: Helelektrisk

BMW: Helelektrisk

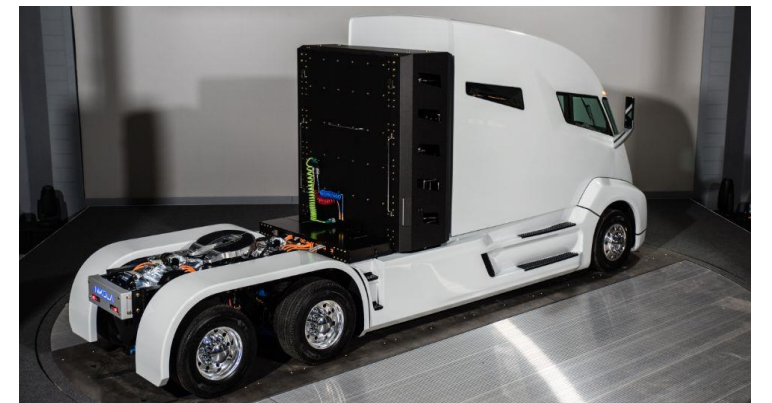
Lastebil.no, 23/9 2016:

"Regjeringen tilrettelegger for elektriske godskjøretøyer"

Nikola: Naturgass (CNG) 400 kw gassturbin -> El

Nikola: Hydrogen 200 kw benselcelle -> El

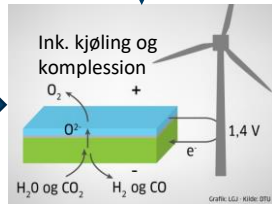
- Lokal produksjon
- 50 kw
  - D=15 meter
  - Kostnad 2 mill

Fra offentlig nett

Fra kraft-
overskudd

750-1500
kwh

500-1000 kwh

Elektrolyse (67%)

Fase 1

Dagens: 194 kWh
DOD ca 62%: 120 kWh

Bedre tetthet og utnyttelse:
300 kWh installert og
DOD 80%: 240 kWh

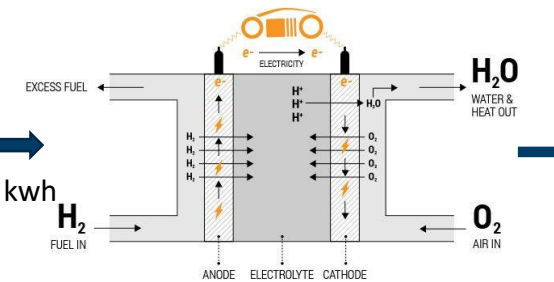

Forbruk per dag med
Steaming til/fra feltet:
4 timer: 520 kWh
2 timer: 320 kWh

2-4 sylindere fast om bord
Hver L: 3m, D:40-50 cm
Trykk 350 bar, 250 kWh

500-1000 kwh

Brenselcelle (50%)

Nærskipsfart (fase 2)

Alternativ løsning,
utskifting av Hydrogen-
Sylindre:

Elektrifisering av togvogner

Kjøleaggregatet til hver henger plassert på tog fra Narvik til Oslo (27 timer) bruker i dag 70 liter diesel

30 hengere per tog fra Narvik til Oslo, 30 tog i uka = 3,3 millioner liter diesel årlig..., en vei.....

Kilde: Wascosa/Green Cargo

ELWAG

For overflyninger Russland, gjelder Single Designation

- En destinasjon per land får fly over Russland
- For Sverige, Danmark og Norge er det Kastrup som gjelder

Transportfly

HUB
Sør-Korea

Transportfly

Passasjerfly

HUB:
Dubai
Qatar

HUB
Thailand

Avtaler med Kina om direkteflyvninger til kinesiske destinasjoner:

- Finland: 7
- Danmark: 5
- Sverige: 3
- Norge: 0 (bekymringsfullt!)

45.000 tonn

185.000 tonn

230.000 tonn av total produsert 1,3 million tonn norsk laks flys til markedene

90.000 tonn flys fra OSL, resten fra Helsingfors og andre europeiske flyplasser

Transport av laks Narvik – Tokyo

Case

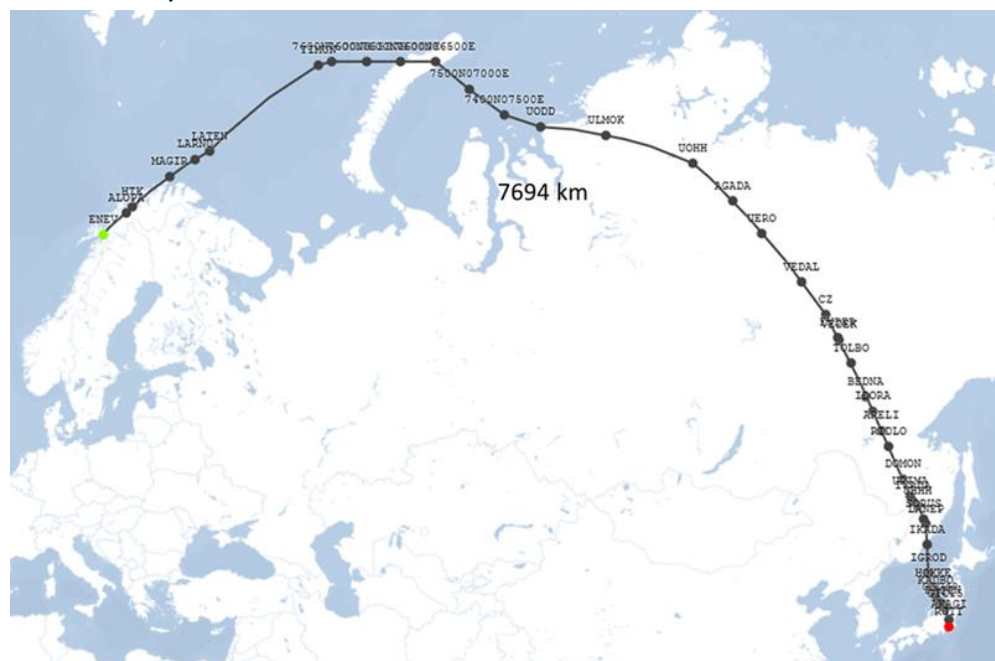
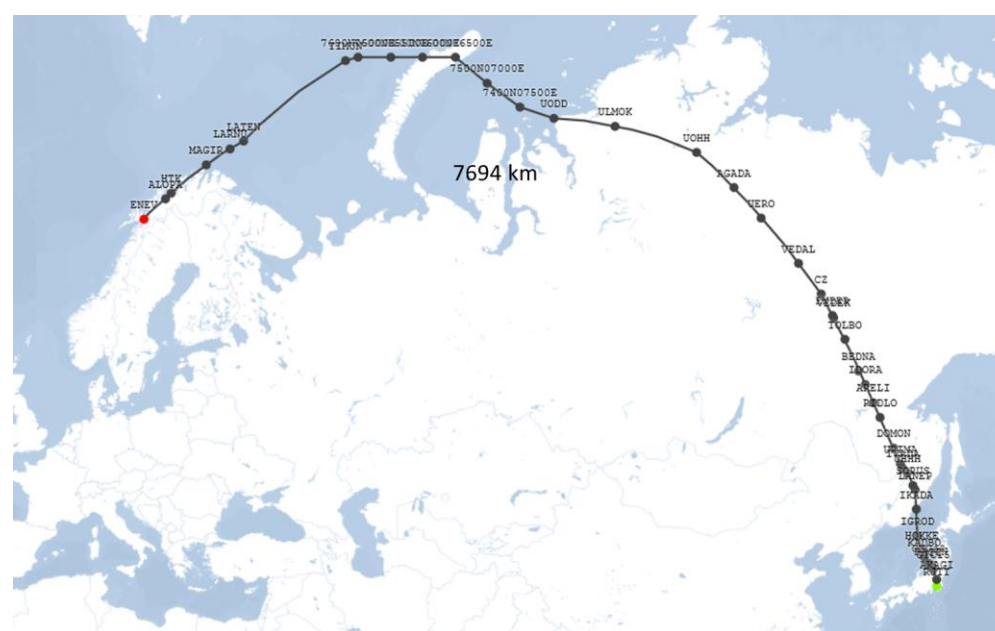
- Jernbane; gods fra Tokyo til kontinentet
  - Narvik-Frankfurt
- Bil
  - Ingen
- Fly, rundtur:
  - Tokyo-Evenes-Tokyo
19388 km

Daglige flygninger à ca. 80 tonn
 ➔ 30.000 tonn/år

CO2-utslipp: 375.000 tonn
Redusert utslipp: 105.000 tonn CO2

Kostnad rundtur		
Fly	1 810 353	kr
Tog	166 667	kr
	1 977 020	kr
Per år	741 382 353	kr

Besparelse 178 millioner kroner per år

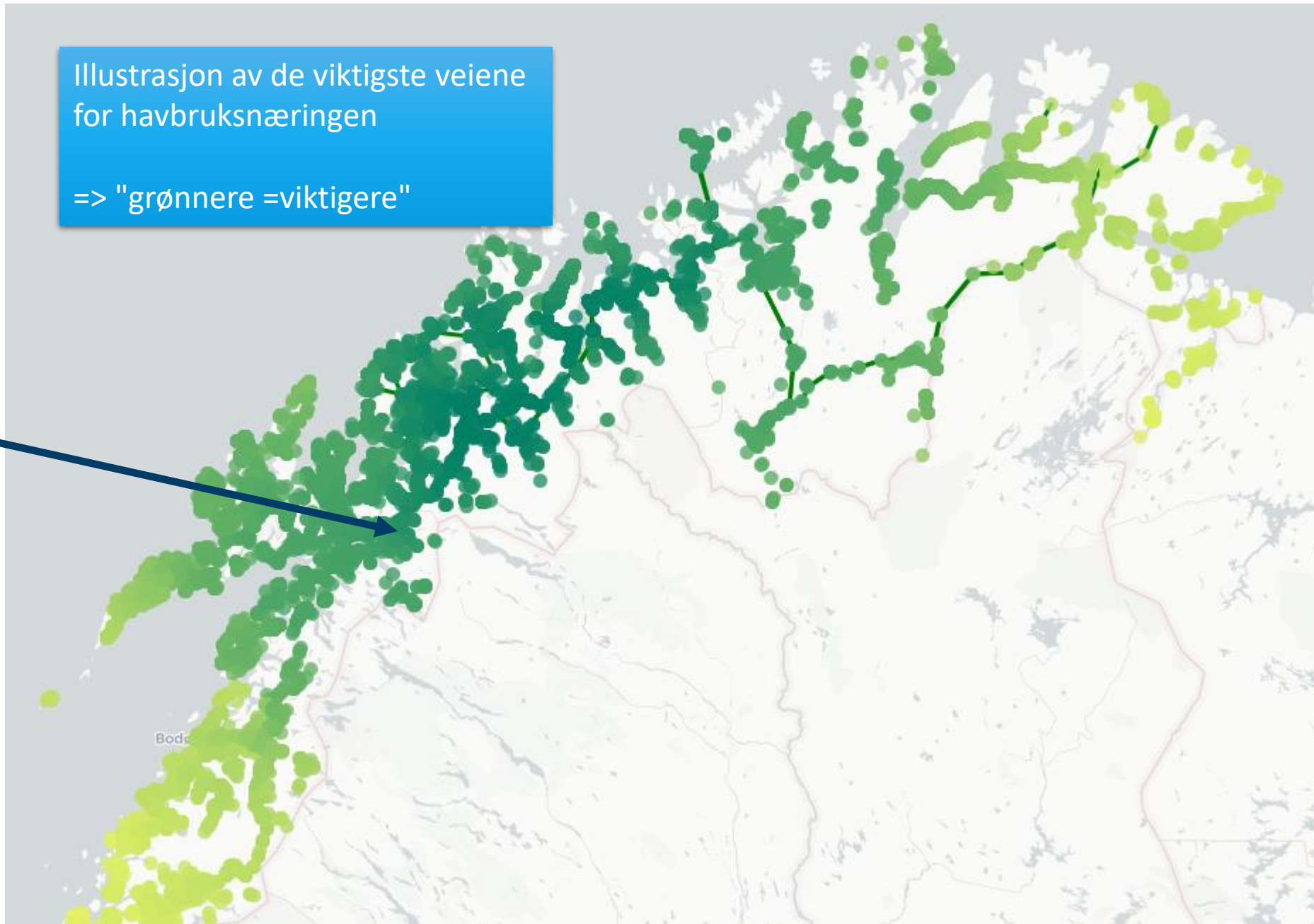
Området for
håndtering av
sjømat

Illustrasjon av de viktigste veiene
for havbruksnæringen

=> "grønnere = viktigere"

Narvik

Teknologi for et bedre samfunn